

У овом броју:

За резолуцију гла...	2
Реаговање поли...	4
Москва против ...	4
Шта ће се про...	5
Европа као судбина	6
Путин спречио...	9
Крњи суверените...	10
Државни и европ...	10
Настала па нест	11
Између ЕУ, Русије...	12
Гасом на Балкан	13
Русија: Косово и ...	14
"Где се умножи ...	16

РЕЗОЛУЦИЈА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ О ЗАШТИТИ СУВЕРЕНИТЕТА, ТЕРИТОРИЈАЛНОГ ИНТЕГРИТЕТА И УСТАВНОГ ПОРЕТКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Полазећи од резолуција Народне скупштине Републике Србије од 24. јула 2007, 14. фебруара 2007. и 21. новембра 2005. године, у

Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 26. децембра 2007. године доноси

Коштуница и Тадић јуче у Дому Народне скупштине

којима су утврђена начела и смернице спровођења државне политике Републике Србије у односу на Косово и Метохију,

– Имајући у виду реалну опасност по суверенитет и територијални интегритет Републике Србије која проистиче из претњи једностраним проглашењем независности Косова од стране привремених институција самоуправе у покрајини, као и из изјава неких држава да ће признати једнострану независност Косова,

– Стављајући до знања свим међународним чиниоцима да Република Србија, поштујући Повељу УН и свој Устав, има право и обавезу да се легалним средствима супротстави оваквом могућем развоју догађаја,

– Изражавајући своју спремност да и у постојећој ситуацији у којој се угрожава суверенитет и територијални интегритет државе Република Србија допринесе мирном и споразумном решавању овог питања на основу начела и норми међународног права и свог Устава,

– Руководећи се неопходношћу континуитета јединствене државне политике и бранећи част и достојанство свог народа који легитимно и демократски представља,

Резолуцију Народне скупштине о заштити суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка Републике Србије

1. На основу усвојеног Извештаја државног преговарачког тима о другој фази преговора о будућем статусу Косова и Метохије (10. август – 10. децембар 2007) Народна скупштина констатује да је албанска страна избегавала да стварно преговара на исти начин као што је то чинила у првој фази коју је водио М. Ахти-сари. Главни разлог њене опструкције налази се у ставу неких западних држава да Косово треба да добије независност. У светлости тог става западних држава, није било правог подстицаја да албанска делегација у преговарачком процесу трага за компромисним решењем питања о будућем статусу Косова и Метохије.

2. Народна скупштина констатује да се неке западне државе оштро противе наставку преговора о будућем статусу Косова и Метохије, што је онемогућило Савет безбедности да пронађе компромисно решење овог питања. Ове државе охрабрују албанске представнике на Косову и Метохији да прогласе

Сопоћани (13. век), посвећен Светој Тројици, задужбина Св. Краља Уроша, чија је супруга Св. Краљице Јелене из француске лозе Анжуја, подигла манастир Градац.

независност покрајине и прете Републици Србији признањем овог противправног чина.

3. Народна скупштина са посебном забринутосту констатује да је закључцима свог председништва од 14. децембра 2007. године (закључци бр. 65–70) Савет Европске уније наговестио активности у вези са Косовом и Метохијом и у самој покрајини које би непосредно угрозиле суверенитет и територијални интегритет Републике Србије.

4. Народна скупштина утврђује да би проглашење независности Косова, као и признање независности покрајине од стране било које државе, представљали грубо кршење међународног права, а пре свега Повеље УН, Завршног акта из Хелсинкија и Резолуције СБ УН 1244. Таквим актима и активностима били би непосредно угрожени суверенитет, територијални интегритет и уставни поредак Републике Србије.

5. Народна скупштина утврђује да би успостављање предложене мисије ЕУ за спровођење одбаченог Ахтисаријевог плана представљало акт угрожавања суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка Републике Србије. На Савету безбедности током јула 2007. године није прихваћено шест нацрта резолуције који су се заснивали на Ахтисаријевом плану, а пре свега на анексима 10 и 11 Ахтисаријевог плана. То су били анекси о постављању мисије ЕУ и НАТО војних снага на Косову и Метохији. Имајући ово у виду, Народна скупштина захтева да се пре доласка било које мисије која би заменила постојећу администрацију УН мора преговорима пронаћи компромисно решење за будући статус покрајине Косово и Метохија, које ће одобрити СБ УН. Народна скупштина тражи од Владе Србије да са ЕУ утврди да мисија ЕУ не може доћи на територију Србије, на Косово и Метохију, без адекватне одлуке Савета безбедности.

6. Због укупне улоге НАТО-а, од противправног бомбардовања Србије без одлуке СБ до Анекса 11 одбаченог Ахтисаријевог плана, у коме се одређује да је НАТО „коначан орган“ власти у „независном Косову“, Народна скупштина доноси одлуку о проглашавању војне неутралности Републике Србије у односу на постојеће војне савезе до евентуалног расписивања референдума на којем би се донела коначна одлука по том питању.

7. Имајући у виду наведене чињенице, Народна скупштина утврђује следеће ставове као оквир деловања државних органа и других јавних чинилаца у одбрани суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка Републике Србије:

а) Одбрана Косова и Метохије као интегралног дела Републике Србије представља приоритет државних институција и свих јавних чинилаца у држави, све док не буде усвојено компромисно решење овог питања на основу Резолуције СБ УН 1244.

б) Сви акти проглашења и признања независности Косова и Метохије, као и све активности у међународном окружењу које би проистикале из ових аката, ма ко их доносио и примењивао, биће проглашени ништавним и противним уставном поретку Републике Србије. Сходно томе, Косово и Метохија ће се и у унутрашњим и у спољним активностима државе, њених органа и јавних чинилаца, сматрати саставним делом Републике Србије. Овај став биће меродаван за сваки појединачни акт или активност државних органа и јавних чинилаца све до изналажења компромисног решења овог питања на основу Резолуције СБ УН 1244. Посебно ће се преиспитати дипломатски и сви други односи са државама које евентуално признају независност Косова и Метохије.

в) Обавезује се Влада Србије да донесе конкретан и свеобухватан план мера које ће бити предузете у свим областима њених надлежности у случају противправног проглашења независности Косова и Метохије.

г) Обавезује се Влада Србије да што ефикасније примењује уставне надлежности Републике Србије на Косову и Метохији, као и да појача деловање државних институција у остваривању тих надлежности. Посебно се обавезује Влада Србије да у свим околностима које би могле наступити ефикасно делује на заштити живота и имовине, права и слобода грађана покрајине, а посебно српског и осталог неалбанског становништва.

д) И поред настојања неких западних држава да блокирају даље преговоре којима би се мирним путем нашло решење статуса Косова и Метохије у складу са Резолуцијом СБ 1244, овлашћени представници Републике Србије треба да наставе напоре како би се обновили преговори и пронашло решење у духу међународног права.

ђ) Народна скупштина налаже Влади Србије да међународни споразуми које Република Србија закључује, укључујући и Споразум о стабилизацији и придруживању, морају бити у функцији очувања суверенитета и територијалног интегритета земље.

е) Народна скупштина тражи од државних органа Републике Србије да употребе сва правна средства пред одговарајућим међународним и националним судовима за заштиту суверенитета и територијалног интегритета државе Србије. 8. Народна скупштина захтева од Владе Србије да је редовно извештава о развоју догађаја у вези са Косовом и Метохијом и спровођењу овде наведених активности и мера за заштиту суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка Републике Србије.

Copyright © 2004 Влада Републике Србије / Email: omr@srbija.sr.gov.yu

ЗА РЕЗОЛУЦИЈУ О КОСМЕТУ 220 ГЛАСОВА

Народна скупштина Србије усвојила је синоћ Резолуцију о Косову и Метохији, која, као приоритет, дефинише одбрану Косова и Метохије као интегралног дела Србије, а сви акти проглашења и признања независности Космета, ма ко их доносио и проглашавао, биће проглашени ништавним. Резолуцију је подржало 220 посланика, ДС-а, коалиције ДСС-НС, Г17 плус, СРС-а, СПС-а, Ромске партије и Уније Рома Србије, против се изјаснило њих 14 из ЛДП-а, ЛСВ-а и Риза Халими, (Коалиција Албанаца Прешевске долине), док су три посланика СВМ-а била уздржана.

Посланици су усвојили и Извештај преговарачког тима са 150 гласова „за“, 19 је било „против“, а три посланика су била уздржана. Радикали нису подржали извештај.

У тексту Резолуције се наводи и да међународни споразуми, које Република Србија закључује, укључујући и Споразум о

стабилизацији и придруживању, морају бити у функцији очувања суверенитета и територијалног интегритета земље, а проглашава се војна неутралност Србије у односу на постојеће војне савезе до евентуалног расписивања референдума на којем би се донела коначна одлука по том питању.

– Представљајући посланицима Извештај преговарачког тима, Слободан Самарџић, министар за Косово и Метохију, рекао је да су преговори под окриљем „тројке“ били отворенији него кад је процес водио Марти Ахтисари, али да резултата није било због опструкције преговарачке екипе косовских Албанаца. Самарџић је оптужио САД и поједине земље Европске уније да су демотивисале Албанце за разговоре о статусу Космета. Он је навео да је ток разговора који је водила „тројка“ дао довољно основа да Русија, уз подршку неких земаља чланица Савета безбедности УН, тражи наставак преговора, али су „ту

иницијативу блокирале САД, уз подршку неких земаља, махом чланица ЕУ". Ипак, према министровим речима, „Србија је у овој фази преговора стекла додатни међународни капитал који треба подржати и увећати одмах, а он се састоји из повећаног разумевања многих значајних земаља, међу којима и сила у свету, у окружењу, да Србија брани своје интересе на основу свог и, пре свега, међународног права”.

Истакавши да је жртвовао интересе своје странке кад је доношен Устав, па кад је бирана влада, Томислав Николић, заменик председника СРС-а, рекао је да је спреман и „трећи и последњи пут на жртву кад је реч о овој резолуцији”. Николић је казао да су „председник и премијер до текста резолуције дошли трулим компромисом, али дошли смо до дана 'Д', хајде да свако од нас понесе свој део одговорности, ако је ова резолуција знак да неће бити разговора са онима који признају независност Космета, да ће сви министри бранити Космет у Србији, онда ћемо са обе руке гласати за њу”. Он је питао „ако је то тако, зашто то нисте јасно написали, кога се бојите, ваш суд је у Србији, није ни у Москви, ни у Вашингтону”. Николић се захвалио „председнику Републике, што је постао мој портпарол, па говори оно што сам ја некад говорио и био нападан да хоћу у рат” и додао да је добро што „сте преговарали, преговарајте и даље”. Он је казао да треба и даље преговарати, да су радикали опозиција „режиму кад лаже, краде и доноси лоше законе, али нисмо опозиција кад је Космет у питању”. Николић је истакао: „У овој тешкој борби за Космет не треба никога одбацити, нити ћемо ми кога одбацити, немојте да помињете војску, овде нема места за позив на рат”.

Најављујући да ће социјалисти гласати за резолуцију, Ивица Дачић, председник СПС-а, казао је да СПС има много примедба, али „у тексту има много ставова СПС-а и, кад бих био злурад, рекао бих да је ова резолуција верификација онога што је државно руководство пре 2000. године заступало, па што сте нас онда рушили?”.

Дачић је рекао да је Србији потребно јединство, да је албанска страна апсолутно јединствена, а „српска апсолутно нејединствена, ми ћемо вас подржати све док браните Космет, не зато што подржавамо вашу владу, него зато што више од вас волимо ову државу”. И Дачић је, баш као и радикали, али и као други опозиционари, тражио одговор како ће Србија реаговати према државама које признају независност Космета. Чедомир Јовановић, лидер ЛДП-а, предложени текст резолуције оценио је као неискрен и као израз неспособности нашег друштва да се промени „овом резолуцијом се ставља тачка на европски пут који је Србија изабрала 2000. године”. Јовановић је истакао да ЛДП не тражи „потписивање независности Космета, али тражимо да повучете ову резолуцију, јер је заснована на ирационалним ставовима, она не може променити прошлост, али може да уништи будућност”. Он је посебно критиковао став о војној неутралности, а „зна се да је свака земља која је ушла у ЕУ, претходно постала чланица НАТО-а”. Он је подсетио да је ЛДП предложио своју резолуцију, „има простора за њено прихватање.”

Милош Алигрудич, шеф посланичке групе ДСС-НС, рекао је да ће ова посланичка група гласати за резолуцију, да се „њоме не

штите државни интереси као апстрактна форма и територија, већ је њена превасходна сврха – заштита живота људи”.

Драгољуб Мићуновић, као овлашћени представник ДС-а, рекао је да је на „нама да се понашамо што одговорније, али нико од нас не треба да гаји илузију да ћемо овом резолуцијом обезбедити остатак Косова и Метохије у Србији”. Он је додао да

то не значи да „нисмо зато да се ово питање интернационализује”. Мићуновић је казао и да ни на који начин не треба доводити у питање наставак наших разговора са Европом и потписивање онога о чему смо се већ договорили.

Мирослав Маркићевић (НС) казао је: „ако ЕУ донесе одлуку о подели Космета, не видим сврху уживања у тој органи-зацији, нећемо попустити пред уценама зарад чланства у ЕУ”.

Сузана Грубјешић, шеф

посланичке групе Г17 плус, врло оштро је критиковала текст резолуције, истакавши да је за њену странку апсолутно неприхватљива одредба о војној неутралности.

Она је казала да „чланство у НАТО није услов за улазак у ЕУ, али су вредности које се морају достићи за чланство у НАТО и у ЕУ, практично исте.” Она је питала и да ли је став „не НАТО” и „не још увек ЕУ” нешто што подразумева раскидање до сада потписаних уговора са НАТО, „шта значи одредба којом Скупштина налаже влади да уговори које Србија закључује, укључујући и Споразум о стабилизацији и придруживању, морају бити у функцији суверенитета и територијалног интегритета, за нас је европски пут зацементиран”. Према њеним речима, „војна неутралност је део нечијег страначког програма и није јој место у овој резолуцији”. Али, упркос свему, Г17 плус ће гласати за резолуцију, закључила је Грубјешићева.

И Балинт Пастор (СВМ) казао је да је резолуција апсолутно неприхватљива за СВМ, зато „што јој недостаје искрености, реалности и државничке мудрости”. Он је додао да ће посланици СВМ-а бити уздржани. У имену документа се каже да је ово резолуција о заштити суверенитета и територијалног интегритета и уставног поретка, па би се, кад бисмо гласали против, могло помислити да смо против територијалног интегритета и уставног поретка, што ми никако нисмо, рекао је Пастор.

Срђан Шајн (Ромска партија), подржаће резолуцију, јер је то „питање одговорности Рома према Србији и одговор Ромске партије према политици која се у Србији спроводи према Ромима”. Риза Халими, посланик Коалиције Албанаца Прешевске долине најавио је да ће гласати против резолуције.

Ненад Чанак, лидер ЛСВ-а, казао је да ће посланици ЛСВ-а гласати против резолуције, оценивши да она служи у предизборне сврхе, да „је то тако сведочи то што се у Уставном закону нигде не помињу избори на Косову и Метохији”. Према Чанковим речима, Србија је „Косово изгубила 1999. године, ево донео сам текст капитулације, онај Војнотехнички споразум, дакле овом резолуцијом се само вештачки прави подела света на Исток и Запад, а Србија гура под окриље Русије, где би могла постати полигон хладног рата”.

М. Чекеревац, Политика, 27.12.07.

Са скупштинског заседања

РЕАГОВАЊА ПОЛИТИЧКИХ ПРЕДСТАВНИКА КОСОВСКИХ АЛБАНАЦА НА РЕЗОЛУЦИЈУ СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ

Приштина, Београд - Резолуција о заштити суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка Републике Србије, по својој садржини, али и по расправи која је о њој вођена у Скупштини Србије манифестује унутрашње политичке фрустрације и нервозу која у Србији постоји у вези с Косовом - изјавио је за Данас Азем Власи, политички аналитичар из Приштине и саветник одлазећег премијера Косова.

ЈУСУФСПАХИЋ: Косово треба да остане саставни део Србије

Зрењанин - Један од начина за очување мира и стабилности у земљи јесте да Косово остане саставни део Србије, уз највиши степен демократије и аутономије - изјавио је јуче муфтија србијански Мухамед Јусуфспахић. Муфтија Исламске заједнице Србије разговарао је јуче с председником зрењанинске општине Гораном Кнежевићем о актуелним проблемима и потребама верника ове заједнице на подручју средњег Баната. Бета

Власи тврди на најновија Резолуција српске скупштине која се тиче КИМ "не производи правно дејство у Покрајини, јер је Косово већ осам година без правне јурисдикције Србије". Он сматра да усвајање Резолуције о заштити суверенитета, територијалног интегритета и уставног поретка Србије "подсећа на враћање политици Слободана Милошевића, али на безазленији и

безопаснији начин" и да ће "штетити самој Србији, јер је враћа у изолацију и конфронтацију с међународном заједницом".

- Расправа у Скупштини и сам текст Резолуције показује да је то документ за унутрашњу употребу и да је део кампање за председнике изборе у Србији - каже Власи.

Упитан да коментарише спекулације које се чују и за говорницима Скупштине Србије ко је од председничких кандидата "подобнији" за планове Приштине, Власи је категоричан да ће "резултати председничких избора имати ефекат само по Србију, али не и по Косово".

Азем Власи

- Резултати председничких избора у Србији ни на који начин неће утицати на статус Косова, јер су правац и курс, ка коме статус иде, већ одредиле земље ЕУ и САД. Али за саму Србију резултати ће имати одређени утицај, јер ако за председника буде изабран Борис Тадић, Србија неће ући у потпуну изолацију и конфронтацију с међународном заједницом, док би победа неког из СРС и СПС значила ризик да уђе у већу изолацију и

ЧЕКУ: Подела - проблем са границама у четири државе

- Одлазећи премијер Косова Агим Чеку изјавио је да би покушај поделе Косова могао да створи проблеме са границама у четири државе у којима живе Албанци. Чеку је у интервјуу немачким медијима објаснио да "Албанци, осим у Албанији живе у четири државе" и "уколико Косово буде подељено дуж етничких линија, они ће желети да разговарају о уједињењу са Албанијом".

конфронтацију са светом - сматра Азем Власи.

Фатмир Сејдиу

Фатмир Сејдиу, председник Косова, тврди да Резолуција представља "уставну агресију према Косову која нема правног основа". Сејдиу каже да "Србија више није она која може да одлучује о судбини Косова" и опомиње да је то "политика која Србију може да доведе до понављања конфронтације, крвопролића и трагедије народа Косова". Он процењује да овакав приступ није у интересу нити Србије, нити регионалне стабилности.

После састанка са Ивајлом Калфином, замеником премијера и министром спољних послова Бугарске, Сејдиу је поручио да ће "свако ко покуша да интервенише на Косову морати да рачуна на народ Косова и снажно међународно војно присуство, чији је задатак да заштити грађане Покрајине". Лидери политичких странака косовских Албанаца такође истичу да "никаква резолуција, ни други акт институција Србије не може да утиче на независност Косова", преносе агенције.

ДАНАС, 28.12.2007.

МОСКВА ПРОТИВ ЈЕДНОСТРАНОСТИ

У интервјуу дневнику "Време новости", објављеном у среду, Лавров је објаснио руски став истакавши да је принцип једногласности сталних чланица СБ УН записан у Повељи УН.

Он је истом приликом још једном оптужио САД да се не базира на руску забринутост због планова Вашингтона о постављању противракетног одбранбеног система на тлу источне Европе.

Сергеј Лавров је оценио тим поводом да је у оквиру међународне сарадње немогуће настојати да сви учесници следе правац само једне стране, јер ће то - сматра Лавров - само отежати проблеме и неће допринети њиховом решењу.

'Погрешна' идеологија од краја хладног рата

Лавров је рекао и да су "неке снаге" од краја хладног рата учврстиле уверење да ће све у свету да буде у складу са

Западним моделом - док су руски председник Путин и други званичници позивали своје partnere, приликом поверљивих разговора, да одустану од такве идеологије и да се усредсреде на заједничке напоре.

'Без заједничких напора не бисмо били у стању да решимо проблеме тероризма, трговине дрогом, епидемија и сиромаштва као што не бисмо да отклонимо ни претњу ширења атомског наоружања', рекао је Лавров листу "Време новости".

Шеф руске дипломатије је истакао и да је председник Путин понудио Америци предлог без преседана у вези са америчким против ракетним плановима у Европи, на састанку са председником Бушем у Кенебанкпорту - али да његов предлог није прихваћен.

ВВС 26 12 2007

ШТА ЋЕ СЕ ПРОМЕНИТИ НА БАЛКАНУ ПОСЛЕ ОЧЕКИВАНОГ ПРОГЛАШЕЊА НЕЗАВИСНОГ КОСОВА

Тим Џуда

Крајњи рок за Косово у Уједињеним нацијама, 10. децембар, дошао је и прошао. Истовремено, велики број страних новинара сјатио се на Балкан. Њихова предвиђања су злослутна и многи верују да је нови рат на помолу.

Ипак, рекао бих да су се у региону после 1999. године, док су га сви ови новинари игнорисали, одиграле значајне промене - али оне нису биле тако занимљиве, зар не? Ево мојих предвиђања за 2008. годину.

Ако се не догоди нешто неочекивано, сви знамо да ће током следећих неколико месеци кључни догађај за регион представљати проглашење независности Косова и његово признање као независне државе од стране велике већине земаља ЕУ, САД, већине муслиманских држава и многих других. Кључно питање за остатак региона гласи - какве ће бити последице овог потеза? Прва група питања односи се на ситуацију на терену. На северу Косова имаћемо прилику да видимо настајање новог "замрзнутог" сукоба јер ће ова област настањена Србима наставити да функционише, де факто, као део Србије. Тада ће се наметнути неколико питања. Ко ће контролисати граничне прелазе између северног дела Косова и Србије? Да ли ће витални водовод између Газивода и остатка Косова, који опслужује стару, али преко потребну електрану код Обилића, бити искључен? Друга група питања тиче се судбине српских енклава. Да ли ће оне наставити да постоје као српска острва окружена морем Албанаца? Њихова безбедност се често помиње, али верујем да она неће бити тако велики проблем као што се претпоставља.

ДВОСТРУКЕ ПЛАТЕ

Најмање се говори о финансијским питањима. Многи људи у енклавама (тачан број није познат) преживљава захваљујући двоструким платама које Србија плаћа државним службеницима, од којих многи имају практично непостојеће послове. Другим речима, они су плаћени да остану на Косову. Ако ови људи буду безбедни и наставе да примају ове плате, они ће, бар засад, остати. У супротном, врло брзо ће бити приморани да оду. Србија је наговестила да ће увести економску блокаду Косова, или бар његовог албанског дела. Она вероватно неће моћи да се одржи. Србија извози 150-200 милиона евра годишње на Косово, док Косово у Србију не извози ништа. Санкције ће бити заобиђене преко Црне Горе и Македоније, док ће локални мафијаши профитирати. Српске енклаве ће бити тешко погођене, јер ће цене енормно порастати. Албанци ће моћи да увезу многе производе, нпр. грађевински материјал, из других извора. Блокада ће Албанији дати снажан подстицај да убрза изградњу аутопута између Косова и луке Драч.

Независност албанског дела Косова убрзо ће довести до преиспитивања међу Албанцима, када постане јасно да се животни стандард неће побољшати само зато што је земља добила независност. С друге стране, српска блокада ће

политичарима дати могућност да за то окриве Србију и они ће се у великој мери ослањати на помоћ и упутства будуће мисије ЕУ на Косову и такозване Међународне цивилне канцеларије. Будућност Србије у следећој деценији зависи од тога како ће реаговати на формални губитак највећег дела Косова. Кључно питање лежи у следећем: у случају да државе Европске уније одлуче да одустану од свог захтева да буде ухапшен генерал Ратко Младић, оптужен за геноцид од стране Трибунала УН за ратне злочине у Хагу, што изгледа сасвим могуће, Србија ће следећег месеца бити позвана да потпише споразум о асоцијацији и придруживању. Овај споразум се сматра првим формалним кораком на путу ка будућем придруживању ЕУ. С друге стране, Србија ће можда, као што је наговестио њен премијер Војислав Коштуница, одлучити да не потпише овај споразум, сматрајући га за увредљиви покушај да се Србији надокнади губитак Косова.

ТРИ ИГРАЧА

У основи, и без обзира шта говорили у јавности, лидери прозападне Демократске странке којој припада председник Борис Тадић верују да Србија нема другог избора осим европских интеграција. С друге стране, конзервативна странка Војислава Коштунице, која је у коалицији с њима, гаји званичне партнерске односе са Јединственом Русијом, странком Владимира Путина. Трећи играч у српском троуглу је Српска радикална странка, чијем се оснивачу Војиславу Шешељу у Хагу суди за ратне злочине. Томислав Николић, вршилац дужности лидера странке, има немалу шансу да победи на председничким изборима који ће бити одржани у јануару, у другом изборном кругу. Главно питање је да ли ће, под притиском проблема Косова, садашња влада пасти и Коштуница ступити у коалицију са радикалима. У случају да радикали освоје место председника, или да ступе у владу, ефекти можда неће бити одмах видљиви.

Млађан Динкић, српски министар економије, изјавио је 18. децембра да очекује шест милијарди долара директних страних инвестиција током 2008. године. Овај износ ће несумњиво опати јер ће потенцијални инвеститори вероватно изгубити интересовање за земљу чији је процес приступања ЕУ знатно успорен, или чак заустављен. Иронично, ако Србија заузме позицију да је борба за Косово важнија од европских интеграција, то би могло да има позитивне ефекте на њене суседе. ЕУ би у том случају вероватно повећала помоћ коју упућује Босни, Црној Гори и Македонији, како би убрзала процес њиховог приступања и на тај начин их изоловала од потенцијалног извора нестабилности који би могла представљати Србија. Исти случај би био и с НАТО-ом, и у таквим околностима Грчка би тешко могла да оправда свој вето на позив Македонији да се придружи овој организацији који ће бити упућен на априлском самиту у Букурешту, где се очекује да ће такав позив добити и Албанија и Хрватска. Недавни политички пробој у Босни такође представља значајан сигнал који говори да, иако вођство Републике Српске радо користи питање Косова и подршку Србије како би одбранило своја права у складу са Дејтонским мировним споразумом из 1995. године, оно такође штити и сопствени интерес, који ће се можда све више разликовати од интереса Србије. Вођство Републике Српске једноставно је заинтересовано да задржи пуну контролу над својом, у највећој мери аутономном републиком. Јасно је да они желе да онемогуће пренос власти

на босанске централне власти у Сарајеву. Међутим, иако им одговара поклапање њихових интереса са интересима Београда, то не значи да желе да им Србија говори шта да раде. Ако Србија одустане од пута ка интеграцији у ЕУ, тада можемо очекивати да ће њен утицај у Републици Српској ослабити.

ЕВРОПА 2022.

Бугарској је требало 14 година да се придружи ЕУ после потписивања првог споразума. Ако Србија и Босна напредују истом брзином, почевши од 2008, то значи да би њихово придруживање уследило тек 2022. године. Обе земље би могле да напредују и брже ако би постојала политичка воља. У супротном, очекује их изолација.

Најзад, што се тиче још дугорочније будућности бивших југословенских република, при чему Косово представља изузетак, нешто се мора предузети поводом предстојеће демографске и

пензионе кризе. Узмимо за пример саму Србију. Упркос приливу стотина хиљада избеглица након 1991. године, њена популација се смањује за 25.000 до 30.000 људи годишње, или 0,3 одсто становништва. Како наводи Божидар Ђелић, заменик премијера Србије, "ми смо четврта најстарија нација на свету, с просечном старошћу од 40,2 године". Иако је после пада Милошевића, по његовим речима, стопа natalитета незнатно порасла, Србија "се још налази на дну листе европских земаља, с мање од једног детета по браку", што је далеко мање од 2,1, колико је потребно да се популација одржи на садашњем нивоу. Следећа година ће показати да ли ће Косово остати централно питање овог региона током година које следе, или ће политичари као што је Ђелић бити у могућности да наставе рад на свом политичком завештању, у овом случају европским интеграцијама, и почну да решавају друге проблеме, као што је опадање и старење популације. (Бирн)

ЕВРОПА КАО СУДБИНА

Разговор са председником Србије Борисом Тадићем вођен је у понедељак после подне, између тешких државничких активности које се баве европским интеграцијама, Косовом и стабилности земље и првих корака у кампањи, која је набијена заосталим дуговима из прошлости, плановима за будућност, косовским митовима и европским перспективама... У тој историјској утакмици Тадић игра једну од главних улога. Разговор, који су водили Слободан Рељић и Батић Бачевић, почиње питањем шта би Борис Тадић забележио као најзначајнији помак у првом мандату, а са чим није био задовољан.

Председник Републике Србије Борис Тадић

- Подсећам вас на интервју за НИН који сам дао током прошле председничке кампање када сам рекао да желим да окупим све снаге демократског центра које би ову земљу водиле ка јасним стратешким циљевима, а да екстреми остају са стране, и на левици и на десници. И то се на неки начин десило. Не одмах након прошлих председничких избора, али смо пре осам месеци формирали владу, чиме је обезбеђена политичка стабилност, корисна и за будућност ове земље и за њене институције. С друге стране, ми просто имамо и традиционално веома јако упориште оних политичких снага које би желеле радикалну, екстремну политику, које би хтеле да унесу више револуционарности него што је то "здрави" за Србију. И у таквим околностима немогуће је говорити о неким великим успесима или о великим неуспесима пошто се ми налазимо на средишњини пута и моћи ћемо да дефинишемо наш успех тек када коначно обезбедимо чланство у Европској унији, када обезбедимо нормалан живот као и сви други европски народи.

Како се осећате као лидер који је стално трпео критике од радикала

да није довољно патриотски оријентисан, док вас је ЛДП нападао због кокетирања са патриотима, националистима? - Задовољан сам да такве примедбе постоје, јер само потврђују да водим политику која се труди да унесе стабилност у српско друштво, коме свакако нису потребне нове револуције. Нашем друштву је потребно да се свакога дана стратешки приближава остварењу циљева који су фундаментално битни, а то је европска будућност и одбрана нашег интегритета. Дакле, ја не одустајем ни од одбране Косова ни од европске будућности.

Србији, која је у вечној дихотомији између Карађорђевића и Милошевића политике, данас су потребни потези који личе на обреновићевске, који су добро промишљени и иза којих стоји јасан план, спремност да се са сваком разговара, да се прими сваки притисак када су у питању државне институције или макар када је у питању њен председник, да се прими свака увреда са потпуним миром и свешћу о томе када и како морамо да остваримо циљ. Дакле, уопште се не осврћем на нападе које сте поменули и сматрам да су они само део неке наше политичке културе, а и браним право оних који ме нападају да то чине.

Причали смо о критикама које упућује опозиција. Део владајуће коалиције је, међутим, веома јасно отворио дилему – Европа или Косово?

Борис Тадић у разговору са Марти Ахтисаријем, специјалним изаслаником ГСУН за Косово

- Ако неко у далекој будућности буде писао о овом времену, та дилема ће сигурно бити кандидована за једну од највећих лажи у историји нашег народа. Само је потребно елементарно знање и поглед на карту па да увидимо да ми никад не можемо да одемо од Европе која нам је на један сантиметар од наше границе. Један једини сантиметар. А све друге политичке опције су удаљене макар физички неколико хиљада километара. За оне који кажу – без

Косова нећемо у Европу, ја имам једноставан одговор – где год је Косово, тамо мора да буде и Србија. Значи, уопште нећу ни да замишљам да Косово оде од Србије. Али ако би се то којим случајем десило због погрешне политике или погрешних одлука међународних чинилаца о којима треба врло отворено говорити, онда је обавеза сваке политике у Србији да иде за Косовом, а не да се удаљава и од нашег идентитета и од наших људи који живе на Косову, ни од Богородице Ђевишке, ни од Пећке Патријаршије, ни од манастира Девич, ни од Зочишта, ни од Грачанице, ни од – да не заборавим, мог најдражег манастира Високи Дечани.

Ако неко мисли да ми једнострано можемо да прекинемо процес интеграције према Европској унији да не следи процес изолације као последица свега тога, онда он обманује грађане. Ево, ја сад отворено кажем да је то тако. И то је главна дилема – Европа или изолација. А што се мене тиче, и Европа и Косово и увек и занавек и никада не смемо да одустанемо ни од Европе ни од Косова. Ја сигурно нећу. А сигуран сам да ћу имати подршку већине грађана за тај план.

Јесте ли разговарали са премијером Коштуницом о условима које је поставила народњачка коалиција?

*Борис Тадић и Урсула Пласник,
аустријска министарка спољних послова*

- Разговори се воде на нивоу страначких представника. Пошто видим да се помиње коалициони уговор, морам да подсетим да тог уговора нема. Желео сам коалициони уговор, али друге стране то нису хтеле, тако да уговора нема, постоје принципи који су обнародовани у јавности, у експозеу председника владе, који су укључивали економске реформе, борбу против корупције, борбу против организованог криминала, заштиту нашег интегритета – Косова и наш недвосмислени европски пут. Никакве дилеме, нити условљавања не би требало сада уводити у наше односе. Дилема је створена јер су и неки европски лидери повезали та два појма, Европу и Косово. Можда ће од њих бити наметнута та дилема?

- Никада ми нико није поставио такав услов, нити ми је наговестио да ће Србија бити било када уцењивана одрицањем од Косова. Мислим да сам са своје стране свима дао довољна уверавања да је немогуће да било ко у Србији води одлучујућу улогу у политици која би била блиска одрицању од Косова.

У Европској унији је и Грчка. На пример, Дора Бакојани или Караманлис или Палапандреу који су ми лични пријатељи, увек су ми говорили да ниједна политика у Грчкој неће одустати од имена Македонија. Ако они не могу да одустану од имена Македонија,

зашто бисмо ми одустали од интегритета наше земље? Мени је председник Кипра рекао: Господине председниче, само да вам на почетку кажем, чак и кад би Србија пристала на независност Косова, ми никад не бисмо, због тога што бранимо наше интересе. Како неко може да поставља услов Србији да се одрекне дела своје територије када постоји земља у Европској унији која никад неће признати независност Косова, чиме не брани наш интерес, него као и свака друга нормална земља брани свој интерес. И да не буде никакве дилеме, нико данас у свету не брани српску позицију и нико није на нашој страни зато што нас воли, него зато што сви бране своје интересе. Тако и свака власт у Србији мора енергично да брани наше интересе, интересе властите земље, властитог народа. За такву политику се залажем, за такву политику тражим подршку и убеђен сам да ћу за такву политику и добити већину и на овим изборима.

Хоће ли председнички избори угрозити владајућу коалицију?
- Ако неки избори угрожавају владу, онда влада не треба ни да постоји. Сигуран сам само да странка чији сам ја председник свакако неће обарати владу. Не треба да буде дилеме око тога. Шта ћете ви и ваша странка урадити, ако ваши коалициони партнери не подрже вашу кандидатуру?

- Да вас подсетим, нисам случајно одлучио да председничку кандидатуру не везујем за формирање владе, ако хоћемо да се подсетимо оног такозваног шестог принципа. Наравно да сам предвиђао да се овако нешто може десити, али није ми намера била да оптерећујем формирање владе председничком кандидатуром. Нико не може да победи сам. Потребна ми је, пре свега, подршка грађана, али и институција и политичких странака, што више људи који деле заједничку визију будуће Србије. У исто време, не долази у обзир да ДС угрожава владу ако неке странке не подрже моју кандидатуру. Ми нисмо деструктивни људи. Желимо да доприносимо стабилности. А ко год сматра да треба да се кандидује, добродошао је.

Бројни политичари, аналитичари процењују да би до кризе, ипак, могло да дође?

- Да је неко други на мом месту, можда би утицало, али себи не допуштам личну озлојеђеност. Када прође време, можемо да седнемо и о свему се договоримо, важно је само да не угрожавамо основне принципе на којима смо формирали владу – одбрана територијалног интегритета и европски пут. Ниједног секунда не смемо да угрожавамо те принципе, не смемо да слабимо државу и њену способност да оствари те циљеве. Јер они су у интересу и сваког нашег грађанина понаособ.
Како се осећате као човек и председник коме стиже рачун за политику коју је пре десет година водио ваш архиривал на неки начин...

- Надреалистички, морам да признам. ... и стиже од западних пријатеља?

- Био бих срећан да могу да прикажем како изгледају моји разговори са западним саговорницима. Верујте да би било веома динамично, понекад и бурно. Немам ја само најдивније разговоре са својим саговорницима. Али мој посао није да водим пријатне разговоре, него да браним интересе своје земље и да градим најбоље могуће односе имајући у виду интересе наше земље. А што се тиче решавања проблема који су ми остали у наслеђе, мене у овом послу, као последица тог сазнања, води мисао да свом наследнику не оставим послове које сам могао да завршим или, још горе, оно што је Милошевић оставио у наслеђе. Мој посао је да ти проблеми буду напакон решени, да Србија буде стабилна и просперитетна земља.

Има много разлога да будемо повређени, да се љутимо и да указујемо на неправду. Али питам вас, кад је то у историји била правда? Кад Србија није била повређена и ко нас то није издао у историји? Па то су елементарне лекције које смо учили у школи. Дакле, ми не смемо више доћи у ситуацију да нас изда било ко од представника страних држава, јер не може нико уместо нас бити заступник наших интереса. Ми морамо да бранимо свој интерес и пронађемо своје место у свету, као и своје partnere, пријатеље и савезнике.

Владајуће странке су сагласне око питања европских интеграција,

али не и око уласка у НАТО...

- То питање уопште није на дневном реду. Ми смо ушли у Партнерство за мир, а од Партнерства за мир до чланства у НАТО-у је велики празан простор. Чланице Партнерства за мир су и Русија и Казахстан и Узбекистан и Аустрија и Шведска, а нису у НАТО-у. Дакле, логично је да ми идемо у процес безбедносних интеграција докле год то нама обезбеђује економски раст и стабилност наше земље. Коначну одлуку о томе да ли ми улазимо у НАТО или не, доносе искључиво грађани и сматрам да је веома непристојно да се грађанима то право узурпира од било које партије. Сва истраживања говоре да ће, поред вас, најјачи кандидат бити Томислав Николић.

Истраживања говоре да рејтинг радикала није толико растао због националне фрустрације, већ на таласу великих социјалних проблема, од незапослености до огромних социјалних неправди. Осећати ли ви, као лидер странке која је члан Социјалистичке интернационале, одговорност због тога?..

Борис Тадић са Њ.К. Височанством Александром и његовом породицом

- Наставио сам социјалдемократску трансформацију Демократске странке након Зорана Ђинђића и Драгољуба Мићуновића, не због тога што је то само пука жеља да добијемо чланску карту у Социјалистичкој интернационали, већ зато што сам дубоко убеђен да су социјална питања кључна, најважнија за потребе ове земље. Ми смо као наслеђе из прошле деценије добили милионску незапосленост, а оно што ме посебно забрињава је то што су ти незапослени, најсиромашнији, снажно концентрисани у појединим областима. Поред југа, ми имамо ситуацију да економски заостаје читав исток земље – Кикинда, Сечањ, Бела Црква, Неготин, Бор, Кладово, јужно према Зајечару све до Трговишта које је најнеразвијенија општина у Србији. То је огроман, један од највећих друштвених проблема. Влада мора да реши проблем заостајања читавих регија, да се хитно позабави територијалним преуређењем, инвестицијама у та подручја, развојем инфраструктуре, довршетком аутопутева које смо могли да завршимо од 5. октобра 2000. до данас већ три пута. Стално подсећам да ми од 1970. године градимо аутопут Београд – Нови Сад и да за 37 година нисмо успели да завршимо 78 километара пута. Сматрам да је то срамота за нашу земљу, јер можемо све аутопутеве да довршимо у року од четири године. Апсолутно све. Пет мостова можемо да изградимо и да они обезбеде да Београд не буде тромб у нашем систему, него срце читаве инфраструктуре.

Где је у свему томе одговорност Демократске странке која је у влади?

- Демократска странка је осам месеци у влади. Она је покренула тај процес, али је 2003. године изашла из владе. За време до 2003. године, ДС има своју одговорност.

На власти је у Београду седам година па није направљен ниједан мост...

- Више од седам година. То је тема на којој намеравам лично да радим. Пошто видим да није било другачије могуће, сад ћу се лично ангажовати на реализацији тих пројеката, али морам да подсетим да питања као што су мостови и заобилазнице око града, нису били у надлежности градске владе, него у надлежности Владе Србије. Све чешће се воде расправе о утицају тајкуна на српску политику. Утиче ли на вас или владу неко од водећих бизнисмена у Србији?

- Рећи ћу вам своје искуство. Не постоји ниједан велики привредник и представник крупног капитала који не провери да ли може да врши утицај. Али сам убеђен да на мене и на премијера Србије не може да врши никакав утицај. И ту немам апсолутно никакву дилему. Важно је да се за све суштинске, капиталне пројекте добије одобрење највиших инстанци. Када ви прођете све фазе у планирању и реализацији једног пројекта и кад добијете сва потребна одобрења, на крају увек постоји могућност коначне контроле. Лично сам зауставио неколико пројеката у којима је било очигледно да следи корупција на крају. Сигуран сам да је то радио и премијер Србије. И то је добра околност, јер нико не може да каже данас да премијер и председник ове земље имају било какве везе са корупцијом. И то је добро код нас, за разлику од неких држава у региону где људи у врху власти не би могли да се похвале тиме.

Што се тиче богаташа или тајкуна, потребно је буквално инструментализовати њихов капитал како би се отварао нова радна места и оживела сиромашна подручја. Захтевају од свих великих привредника да буду у функцији државне политике у будућности.. Они у својим системима имају толико хиљада радних места да су постали битни за државу. Али зато морају да прате и одређене елементе државне политике, као што држава треба да саслуша шта они кажу о томе како треба да се развија привреда. Наравно, сваки закон мора да важи за њих као и за било ког другог грађанина, а све сумње о кршењу закона или монополистичком понашању морају бити до краја испитане.

Како изгледа ваша комуникација са великим бизнисменима?
- Понекад питају да ли могу да дођу да изложе неку идеју. Врло ретко имају прилику али кад сам у могућности, спреман сам да саслушам, и гарантујем да никада не могу да добију апсолутно ни једну једину привилегију. Али ни једну једину привилегију.

Где видите себе у фебруару 2013. године?

- Моје уверење је да ћу победити на овим изборима. То ће бити веома тешка победа јер имам противника кога уважавам и чијој се политици супротстављам. Признајем да сам се кандидовао на прошлим изборима само да он и његова радикална политика не би победили. Пошто ће, верујем тако бити, онда видим себе како за пет година поново овде разговарам са вама.

А где ће бити Србија?

- Или у Европској унији или на самим њеним вратима. Одмах сам себе питам: шта је са Косовом? Нећу да избегнем то питање а још мање одговор. Када је почела криза у бившој Југославији пре 17 година, она је настала због Косова, али то косовско питање је отворено много дуже. Зато мислим да ће и тада питање Косова бити нерешено. Чак и уколико би Косово кренуло у правцу декларације о независности и чак иако би неке земље признале Косово, ја сам убеђен да ни тада питање Косова неће бити решено. И моја јасна порука западним политичарима је да признањем независног Косова свака од тих држава преузима на себе одговорност за један замрзнут конфликт. Убеђен сам да ће се дуго трагати за неким новим решењима. Само је битно да кроз те изазове ми и даље реформишемо земљу, приближавамо је неком бољем животу и стално уносимо нови камен стабилности у ову нашу државну творевину. И то је сва политика. Једноставна политичка формула.

И тада ћемо се борити за Косово?

- Наравно, још ћемо се ми борити. Само је битно да никад не одустанемо, али да то радимо на паметан начин.

ПУТИН СПРЕЧИО КОМАДАЊЕ СРБИЈЕ

ЈАНУАР: Специјални представник УН Марти Ахтисари представио је у Бечу 21. јануара пакет предлога за будући статус Космета, који је одмах добио подршку западних чланица Контакт групе, ЕУ и НАТО. Русија је, међутим, тражила одлагање одлуке док Србија не формира владу, тако да је још једном померен вештачки рок косовске независности. Београд је истовремено захтевао од генералног секретара УН Бан Ђи-муна, да та организација пружи пуну подршку суверенитету и територијалном интегритету Србије.

ФЕБРУАР: Ахтисаријев предлог је почетком месеца и званично представљен у Београду и Приштини. Српски званичници су се одмах успротивили папиру који ствара услове за независност Космета, па је средином месеца свеже конституисана Скупштина и формално одбацила предлог у целини. Приштина је одобрила документ, уз замерку да ипак не садржи „баш све“ њене захтеве. Уследиле су две јалове рунде преговора у Бечу. Државни тим је предложио формирање српског ентитета, 14 српских општина на Космету, испуњавање Резолуције 1244 и повратак најмање 800 српских полицајаца од 999 на колико има право према важећој резолуцији.

Москва—Кремљ

Приштина је одбацила ову иницијативу у целости и скандалозно покушала да наслеђе СПЦ у Покрајини прогласи културним наслеђем Косова, о чему су посведочили и туристички водичи штампани за Космет. Крајем месеца, косметски Срби су организовали протест испред америчке амбасаде у Београду.

МАРТ: Одржана је трећа рунда бечких преговора, где је Београд одбацио и измењену верзију Ахтисаријевог плана - надгледану независност, као „још гору од претходне“. Финац, ипак, крајем месеца предаје нацрт чланицама СБ УН, али прве реакције показују да ће га подржати само пет земаља, спрам два гласа против и осам уздржаних. Москва тада тражи наставак преговора.

АПРИЛ: Како се и очекивало, на седници СБ УН 3. априла Ахтисаријев план није прошао јер су за њега гласале само САД, Велика Британија, Француска и Белгија. Међутим, усвојен је предлог Москве да се у Београд и Приштину пошаље мисија „за прикултљање чињеница“ која ће утврдити „право стање на терену“. На седници је у име Покрајине говорио Јоаким Рикер, пошто је одбијен предлог САД, Велике Британије и Француске да се обрати и косовски привремени председник Фатмир Сејдију. У име Србије је наступио премијер Коштуница. Крајем месеца стиже мисија од 15 чланова, а води је белгијски амбасадор при УН Јохан Вербеке. Неки изјављују да први пут чују да Србија нуди конкретан предлог, суштинску аутономију. Приштина се мисији закључала да ће поштовати права националних мањина, док је око 15.000 Срба прогнаних са Космета на скупу у Доњем Јарињу залуд чекало амбасадоре да траже повратак на опшшта. Успели су да им у северном делу Митровице предају листу захтева у 19 тачака.

МАЈ: Вербеке подноси извештај СБ и најављује преговоре о новој резолуцији. Са годишњег самита САД-ЕУ су затражиле од СБ

„благовремено“ усвајање нове резолуције и према угледу на Ахтисаријев план сачиниле „западни“ предлог нове резолуције за Космет. Русија, као одговор, предлаже своју верзију, па СБ УН разматра оба документа. Коштуница западни предлог одбацује јер крши повељу УН и најављује да би то влада одмах поништила. Крајем месеца Београд тражи од Бан Ђи-муна наставак преговора.

ЈУН: Пред СБ УН су се једна за другом нашле четири западне верзије јер су због Москве предлози ишли на дораду. Вашингтон је код трећег предлога инсистирао на гласању, па је Москва подсетила да располаже ветом о коме је Владимир Путин јасно говорио на Самиту Г8. Руски амбасадор у УН Виталиј Чуркин одбацио је и четврту варијанту, а потом још две у јулу јер су све „наговештавале независност“.

ЈУЛ: Суочен са руским ветом, СБ УН одлучио да ипак не гласа о новој резолуцији. Солана је изјавио да је могуће наставити преговоре под Контакт групом, а САД и ЕУ предлажу њихово орочавање на 120 дана - до 10. децембра, што је француски председник Саркози предложио на Самиту Г8. Контакт група именовала посредничку тројку, чиме је Ахтисари избачен са сцене. Средином месеца обелодањен извештај из Вашингтона који потврђује наводе БНД-а да је Ахтисари од албанске мафије примио милионе. Скупштина усвојила четврту резолуцију о Космету и извештај преговарача.

АВГУСТ: Нова рунда у Бечу, закључак да подела није опција. Београд је понудио Приштини висок степен надлежности, да Србија задржи спољну политику, чување граница и заштиту споменика културе, а да се Космет по одласку Кфора трајно демилитаризује. Косовски премијер Агим Чеку најавио једнострано проглашење независности. Коштуница упозорио да се „на штету мора одговорити штетом“. Министар за КиМ Слободан Самарџић оптужио САД да стварају НАТО државу, Србија рекла „дошло време да на Космет врати 1.000 војника и полицајаца“. НАТО ни да чује.

СЕПТЕМБАР: Влада препоручила Србима на Космету да не учествују на покрајинским изборима“ заказаним за 17. новембар. Председник Тадић говорио на 62. заседању Генералне скупштине УН и истакао да се Србија залаже за компромисно решење „дипломатским путем, правним и мирним средствима, а никако ратом и насиљем“.

ОКТОБАР: Одржане две нове рунде преговора у Бечу. Београд је детаљно изложио предлог о суштинској аутономији и одбио приштински предлог да се разговара о „односима двеју држава“. Тројка је припремила листу од 14 заједничких тема, на које је Београд одговорио са својих 14 тачака базираних на Резолуцији 1244. Албанци оценили да предлог тројке углавном обухвата њихове ставове.

НОВЕМБАР: Одржане још три рунде о Космету. Београд предложио да аутономија Космета буде орочена на 20 година и појаснио свој предлог упоредном анализом суштинске аутономије Хонгконга, Оландских острва и Косова, као функционалних решења сагласних Повељи УН. Приштински тим изложио предлог у складу са Ахтисаријевим планом. Тројка закључила да стране током 120 дана „нису били у стању“ да постигну договор, али су се обавезале да се уздрже од насиља. Државни тим је проширио предлог о надлежностима покрајине, али су га Албанци одбили најављујући да ће после 10. децембра донети одлуке „у сарадњи са САД и ЕУ“.

ДЕЦЕМБАР: Тројка представила извештај странама, а затим га проследила Бан Ђи-муну. Ишингер истакао да у извештају нема предлога, а Харченко да статус мора остати у СБ који треба да настави разговоре на основу извештаја. СБ расправљао о документу 19. децембра, али ни то тело није могло да донесе заједнички закључак или саопштење. Сејдију овога пута ипак говорио, али у „личном својству“. Коштуница тражио преговоре, оцењујући да су они до сада нападали јер је Албанцима обећана независност. Запад покушава да кроз мисију ЕУ уведе Ахтисаријев план на мала врата, али се Београд не слаже са доласком без нове резолуције СБ УН. Из власти стижу опречне поруке да ли ће Србија употребити војску у случају једностране независности. Скупштина усваја нову резолуцију о Космету.

КРЊИ СУВЕРЕНИТЕТИ

Без намере да доводим у сумњу снагу ичије тежње за групним идентитетом, а посебно оним националним, поставља се питање о оправданости даље номинације мини нација-држава (Kleinstaaterei).

Право народа да се конституише први је формулисао амерички председник Т. В. Вилсон почетком 20. века. Његов принцип националности прихватио је и В. И. Лењин, формулишући га као право на самоопредељење и отцепљење. Вилсонов принцип није примењиван код оних нација које су формиране у државама које су постојале пре него што су створене нације – Велика Британија, САД, Француска. Оне су своје поданике мобилисале тако што су их претвориле у равноправне грађане. Принцип је примењиван само у државама у којима су нације формирали припадници етничких или културних скупова које се нису подударале с постојећим државама империјама – попут Турске, Аустроугарске и Русије.

Европа 1925. године

Примена принципа националности потпуно је прекојила политичку карту Европе. После Првог светског рата Европа је имала 27 држава, а само након распада СССР-а, Чехословачке и СФРЈ добила је још 17 нових. Студије европских регионалистичких покрета предвиђају да ће се процес наставити и у капиталистичком свету. Оне предвиђају да ће само на Западу бити створено најмање 42 мини државе. Процесу номинавања мини нација-држава као да неће бити краја, а реч „балканизација“ – која је увек спадала у фразеологију политичке увреде – може добити позитивну конотацију.

У промененим околностима нације-државе губе старо значење. Нису то више државе које су потпуно суверене. Оне се понашају мање-више као локалне политичке заједнице којима је циљ да се повољније позиционирају у односу на транслокалне, односно транснационалне и глобалне ентитете. Бити чланица структура НАТО-а, имати столицу у УН, бити члан Светске банке или припадати ЕУ – то засад могу само нације-државе. Као што је етничким скупинама на простору Француске, Италије, Немачке или

Сједињених Држава некад било пожељно да имају статус „нације“ тих држава, тако је данас пожељно да нације-државе – а све су државе службено „нације“ – буду део глобалних ентитета.

Ипак, право на суверену нацију-државу не могу остварити све етничке скупине, већ само оне које су већ политички закинуте (депривирани). Пут од политички закинуте до суверене нације-државе прелази се у четири корака: (1) стварање слике о себи као политички закинутој националности; (2) уверавање глобалног јавног мњења и међународне заједнице да је држава која је службено и „нација“ једини кривац за њихову политичку закинутост; (3) да се од те државе и такве „нације“ добије пуна политичка надокнада и, на крају, (4) да се, у херојској фази политичког признања, од међународне заједнице добије признање суверености.

Косметски Албанци су досад успешно прешли тек прва два корака.

На узорење да случај косметских Албанаца није усамљен и да таквих „буцака“ има широм „глобалног села“ не треба реаговати намерном глувошћу. Нудити независност као универзални лек за све проблеме, домен је политичких дубиоза.

Отцепљивање политички закинутих (депривираних) националних скупова је процес који ће трајати. Он је, заправо, само једна од димензија савременог тренда усмереног на слабљење држава. Прве на удару су државе које тиранију мањине и агресивно се понашају према суседима. Следе оне које ограничавају економски раст. Али, по омнибус принципу, на удару могу бити и све друге државе. Принцип отцепљивања политички закинутих националних скупова може бити коришћен и као механизам слабљења моћи државног сектора.

У случају пуне експанзије отцепљивања, ниједна модерна држава неће бити поштеђена. И највеће и најмање државе могу бити оптужене да ограничавају економски раст, да су им преобимна овлашћења, да су недовољно функционалне и ефикасне.

У случају „пандемије“ отцепљивања – каква може бити будућност ЕУ? Она може бити погођена таквим таласом. Косово је добра прилика да се са овом ескалацијом престане. Решење за проблеме политички закинутих етничитета треба тражити на другој страни – а пре свега у регионалној сарадњи.

ЕУ може бити оптужена да спроводи политику закидања (депривације) и тиранију над старим европских нацијама. Србија је на озбиљном путу да то уради. Оптужбе да ЕУ крњи суверенитет и уступа територију другима добро су разумеле чланице које имају проблема са својим политички закинутим националностима.

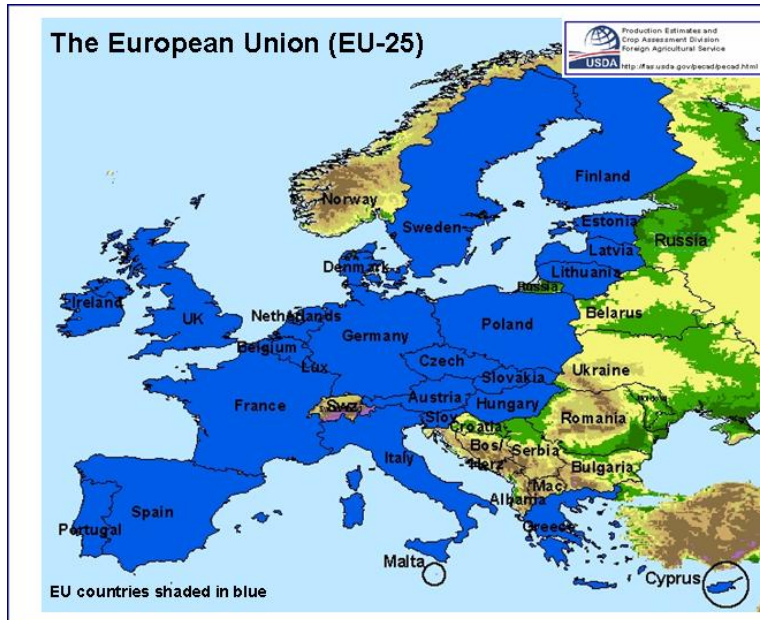
*професор социологије на Педагошком факултету у Сомбору
Миле Ненадић, Политика, 19.12.2007.*

ДРЖАВНИ И ЕВРОПСКИ СУВЕРЕНИТЕТ

Лисабонски уговор је потврдио опредељеност чланица ЕУ за јачање европских интеграција. Осим утицаја на ефикасност ЕУ, посебно у одређеним доменима заједничких политика, овај уговор има велики симболички значај јер указује на виталност ЕУ коју су многи довели у питање после неуспелих референдума за европски устав у Француској и Холандији.

Евроскептици, истина, ни сада не мирују. У првим коментарима након ратификације уговора истичу да он представља увођење европског Устава „на мала врата“, односно да је у Лисабону настављен процес подривања националних суверенитета. За аналитичаре европских интеграција, међутим, није изненађење чињеница да је споразум постигнут, као ни чињеница да су гласови незадовољства стигли из редова елита неколико земаља међу којима су Данска и Велика Британија, чији је премијер својим кашњењем на скуп и симболично изразио више него амбивалентан став британске елите према овом питању.

Истраживање које су пролетос спровели научници из осамнаест европских земаља на узорку политичких и економских елита

Европска Унија 2005, без Бугарске и Румуније

бавило се и питањима која се односе на став парламентарца и водећих бизнисмена према јачању ЕУ (ИНТУНЕ је први пројекат ове врсте у коме су учествовали представници елита старих и нових чланица ЕУ, али и Србије). У саопштењу презентованом на научном скупу у Будимпешти, које су припремили професор Младен Лазич и потписник ових редова, посебна пажња је, у једном ширем контексту, посвећена односу националних елита према питању националног односно европског суверенитета. На темељу десет изабраних питања која се односе на различите аспекте односа испитаника према европским институцијама и интеграцијама сачињен је индекс „ЕУ интеграције“.

Индекс је послужио као основа за поделу на државно и европски оријентисане припаднике елита. Подаци из табеле коју објављујемо могу се тумачити и као значај који испитаници придају државном, односно европском суверенитету. Видимо да су у тринаест (од осамнаест) земаља, елите наглашено европски оријентисане. Само у пет земаља више од половине припадника елите истиче примарност државног суверенитета. Ако пажљивије погледамо табелу видећемо да је у три случаја – Чешка, Словачка и Естонија – реч о земаљама које су недавно (поново) стекле статус независних држава. То је вероватно, уз чињеницу да је реч о постсоцијалистичким земаљама, разлог што су елите тих земаља натпољовично државно оријентисане. Остале две земље – Велика Британија и Данска, мада немају искуство социјализма, нити су скоро стекле независност, својим традиционално евроскептичким ставом се издвајају у односу на остале старе чланице ЕУ, па не чуди да су гласови незадовољства Лисабонским споразумом стигли управо из редова њихових елита.

С друге стране, судећи према подацима, мотор европских интеграција не представљају, како се обично тврди, елите западно-европских, већ елите медитеранских земаља јужне Европе, попут Шпаније, Грчке и Италије. Међу западноевропским државама, Француска и Белгија се издвајају као земље чије су елите изражено проевропски оријентисане, па се на тај начин потврђује да Брисел представља логично место за „престоницу“ ЕУ.

Лисабонски уговор се тек посредно, мада значајно, тиче Србије, па је интересантно поменути да подела у оквиру српске елите по овом питању није нешто што изазива позор. Србија је међу земаљама у којима је евроскептицизам елита присутан на нивоу од једне четвртине до једне трећине испитаника, што је европски просек, али и изненађује ако се имају у виду фактори који утичу на опредељење припадника елите. Да ли је уверење да се

проблем Косова може решити у оквиру ЕУ утицао на овакав резултат, јасније ће се видети након другог таласа истраживања.

Овде нема простора за анализу фактора који утичу на ставове према ЕУ. Извесно је, међутим, да оне не потичу од процене користи коју евроинтеграције имају за поједине земље ЕУ. Наиме, на питање: „Када се све узме у обзир, да ли ваша земља у крајњем исходу има или нема користи од чланства у ЕУ?“ – сви испитаници без значајне разлике готово подељено дају потврдан одговор (видети графикон). Ово питање је у хипотетичком облику постављено и домаћој елити која се, такође, не разликује значајно од општег просека, мада се у том погледу налази на крају листе.

С тим у вези, могло би се закључити да упркос разликама у ставу према (над)националном суверенитету, јачање ЕУ интеграција неће увек бити једногласно поздрављено, али неће бити ни заустављено све док постоји подељено уверење да доноси корист својим чланицама. Да би опстала у тешким временима, то међутим неће бити довољно ако се не изгради европски идентитет.

Социолог, доцент на Филозофском факултету у Београду, **Владимир Вулетић, Политика, 25.12.2007**

НАСТАЛА ПА НЕСТАЛА

Признати или не признати Косово као независну државу – то је тешка дилема за многе чланице Европске уније. Откако је „тројка“ саопштила да су преговори у Њорсокаку, већина ЕУ држава дала се у прозничаву потрагу за правном рупом кроз коју би провукле слање ЕУ мисије на Косово. „Можда бисмо некако могли да укључимо и Бадинтера“, синило је недавно, неслужбено, једном високом словеначком политичару, док његове колеге по дипломатским кулоарима попут јакобинских завереника причају о тој теми кришом, у шифрама.

Прво се, на пример, размишљало о „УДИ“, што је акроним од „unilateral declaration of independence“ а значи „једнострано проглашење независности“ (Косово). Еврократе су потом пригрлиле „ЦДИ“ односно „координисану декларацију независности“ (coordinated declaration of independence). Ако вас занима зашто, одговор је јасан – због Ф2П. Ако питате шта то значи, онда показујете да не-мате појма о нај-дубљим тајнама решавања нај-тежег европског питања после Другог светског рата. Експерти ће вам, незналице, нестрпљиво објаснити да Србија губи Косово јер је „fail to protect“ односно јер је „оманула да за-штити“, што је нај-новија теорија према којој држава која се није бринула о свом становништву (дакле Србија до 1999) губи право да врши суверену власт на одређеној територији. Та теорија је екстраполарна међу неким пра-вницима унутар УН а заправо је идеолошки камен-темељац Ахтисаријевог плана. Њена једина мана је што није општеприхваћена, па зато није важећи стуб међународног права. Дабоме да је Ахтисари због те „ситнице“ крио тај детаљ из свог решења за Косово. Иако то званично нико не помиње, сви знају о чему се ради. А пошто бољег „креативног објашњења“ нема, незванично служи сврси.

С друге стране, српска дипломатија бије рововску битку на Ист риверу, објашњавајући званичницима који седе у Савету безбедности појединости планова које је лансирао Београд, од модела Хонгконга до Оландских острва. Фелер је што се ниједан од тих предлога није допао лидерима косовских Албанаца. Казали су да су то далеки примери из далеких земаља, па на Балкану нема шанси да функционишу.

Ипак, можда није све изгубљено. Јер и на нашим просторима, у оквиру некадашње заједничке државе, постоји још неколико поучних

и корисних примера решавања сличних спорова, које преговарачи засад нису поменули. Можда би се свидели Приштини? Ради се о тако рећи домаћим решењима, блиским историјском искуству косовских Албанаца. Ево, рецимо, плебисцит у (аустријској) Корушкој одржан 10. октобра 1920; као поручен је за уређење статуса северног Косова, ако све друго пропадне. Није туђ ни модел пресецања Тршћанске кризе после Другог светског рата, када су формирале „зона А” и „зона Б”..

Јасно да свако од поменутих решења повлачи прекрајање граница, па их треба узети у обзир само у крајњој нужди.

Али, на срећу, ето још једног примера који је у сваком погледу компатибилан становиштима лидера косовских Албанаца; то је Слободна држава Ријека (СДР) која данас постоји само још виртуелно – на неколико интернет адреса.

Сви који размишљају о признању државе на Косову, морали би да проуче прво тај случај. Не крије никакве „замке” типа Хонгконга или Оланда – Слободна држава Ријека је била права, независна држава, а то је једино што косовске Албанце занима.

После Првог светског рата тзв. „ријечко питање” постаје велики међународни проблем; Италија је срчано захтевала своју *Fiume*, али у Версају се за Ријеку није изборила нити је добила, све до краја конференције. Онда је на притисак великих сила Краљевина СХС приста да потпише Рапалски уговор са званичним Римом, новембра 1920, којим обе стране признају потпуну слободу и независност државе Ријека и обавезују се да ће то вечно поштовати.

Област Трста подељена на Зону А и Зону Б

СДР је имала, као данас Косово, великог спонзора одмах поред својих међа, а новонастала држава Срба, Хрвата и Словенаца није успела ефикасно да се супротстави сепаратизму у Истри због великог броја тамошњих Италијана. Конфузну ситуацију је у међувремену искористио италијански песник Габријеле Денунцио који је са својим црнокошуљашима 1919. умарширао у Ријеку, једнострано прогласио њену независност и увео ванредне мере у држави која је са свих страна била у блокади. Његова творевина није била дугог века, јер није признавао договор из Рапала па је акцијом италијанске војске истеран из града на тзв. крвави Божић (децембра 1920), а Ријека „ослобођена”.

Следе парламентарни избори а затим државни удар у режији фашиста који постављају марионетски режим склон идеји да суседна држава (Италија) анектира СДР. Коначно је 1924. Римским

уговором, Краљевина СХС присиљена да пристане на прикључење те области Италији. Ту није крај – после Другог светског рата, мировним уговором у Паризу, Ријека је 1947. заједно са Истром службено припојена Југославији.

Паралела са Косовом? Стране трупе су умарширале на Косово после бомбардовања СРЈ 1999. Независност очекује на пролеће, што би обрадовало албанске политичаре у Приштини, и њихове „најбоље комшије” преко Проклетија. Мало је вероватно да албански лидери после тога не би затражили правно или „*de facto*” уједињење са Албанијом; историјских сличности са Ријечком државом има још, попут оне да су Косово и Албанија, исто као *Fiume* и Италија, били уједињени само у време фашизма. Слабашни протекторати, како показује историја, нису дуговечни, а поновно прикључење Србији развеселило би припаднике гетоизираних народа на Косову. Тиме би на историјској позорници сви најважнији актери, свако у свом тренутку, одиграли своје роле у животу препорођеног Косова. Косовски политичари би имали независну државу, а Србија би очувала свој интегритет.

И, најзад, не кубури ли Косово око симбола? Тренутно експлоатише албанску заставу, што није баш хигијенски у доба кад би Брисел да свету прода причу о ослобађању једне „нове” нације на Балкану. Можда би Приштина могла да позајми на неколико година нешто хералдике од Ријечке државе којој државотворне инсигније више не требају, а случајно ионако садрже део симболике коју Косово сматра својом. Јесу се на барјаку Ријечке државе кроз историју боје донекле мењале (садржи и црвену!), плус што се на грбу појавио чак и двоглави орао (који је у Слободној држави Ријека, додуше, изгубио једну главу); будућем премијеру Косова Тачију, ратнички званом „змија”, вероватно би се допало то што је владар првобитне слободарске Ријеке Данунцио на државну заставу ставио рептила – змију која, истина, гризе сопствени реп, и питање: „Ко је против нас”.

С обзиром на то да приличан део чланица УН тврди да неће признати Косово, ето одговора на питање које није реторичко, већ добро пристаје држави која би да настане.

С. Васовић-Мекина, Политика, 29.12.07.

ИЗМЕЂУ ЕУ, РУСИЈЕ И АУТАРХИЈЕ

Којим путем Србија у будућности треба да крене, ако Косово буде признато од већине чланица ЕУ? Наговештај овог признања код дела наших сународника изазива емотивни одговор: ако ЕУ призна Косово, онда Србија треба да одустане од жеље да постане чланица ЕУ. Овај одговор је заснован на инату, а не на разборитом сагледавању његових последица. Наиме, пре него што било ко одговори на питање о будућем усмерењу Србије, како друштва тако и државе, морамо се упознати са постојећим изборима и њиховим последицама. Три су могућа избора пред Србијом: 1. чланство у ЕУ са или без Косова; 2. аутархична или „неутрална” Србија; 3. руска губернија.

До сада је преко две трећине грађана подржавало чланство у ЕУ. Предности овог избора су очигледне: коришћење европских фондова за неразвијене чланице, улазак на велико тржиште рада, роба и капитала, могућност путовања у шенгенској зони без препрека, учествовање у европској породици нација коју Срби осећају својом. Сем тога, постоје и не тако очигледне предности чланства у ЕУ: а) постепено приближавање испуњавању вишевековне тежње Срба да достигну вредност и материјално-техничке стандарде западне Европе; б) ако Србија остане ван НАТО, онда је чланство у ЕУ, без обзира на губитак дела суверенитета, једина ефикасна одбрана од посезања за њеном територијом када Косово постане независно; ц) као чланица ЕУ,

Проекти балканског транзитног нафтовода

не схватају да би национална независност постала нешто недостижно за Србе. Осим тога, да ли се праве да не увиђају да би Косово свакако остало под управом НАТО, тј. независно од Србије?

Напоследку, Русији би вероватно више одговарало да има још једног искреног, па макар и малог пријатеља и благонаклону земљу у ЕУ која би јој, заједно с другим блиским државама, олакшавала општење са ЕУ, но што би јој одговарала једна антизападна Србија која би је увалјивала у невоље са Западом.

Закључак се намеће: избор ЕУ, без обзира на судбину Косова, зацело је најмање лош за будућност Србије.

Асистент на Филозофском факултету у Београду
Јово Бакић, Политика, 29.12.2007.

Србија би имала веће шансе да се бори за очување и унапређивање права Српске Републике у БиХ.

ДСС је до сада јасно подржавала будући улазак Србије у ЕУ. Како признање независности Косова од стране већине чланица ЕУ постаје све извесније, ДСС почиње да се двоуми о пожељности европског пута Србије. Чини се да је логика следећа: ако ЕУ призна Косово, ми нећемо у ЕУ да бисмо казнили овако неправедно поступање према нама. Према писцу ових редова, овакав потез би више казнио Србију но ЕУ. Наиме, док је ЕУ стало да на Балкану нема проблема међу балканским нацијама, па и, следствено, до укључивања свих држава Балкана у ЕУ, дотле њен опстанак није везан за прикључење било које од њих. Србији, међутим, сам опстанак у будућности може бити угрожен у случају да се не придружи ЕУ.

Ако Србија није чланица ни НАТО ни ЕУ, могла би постати циљ додатних територијалних претензија суседа који би се налазили у поменутих организацијама, или самих организација. У томе је највећа слабост другог решења. Србија би безбедносно остала крајње рањива, као што је уосталом и до сада била. Уз све то, Србија би морала да нађе друге привредне партнере, иако је управо ЕУ до сада била главни привредни партнер Србије. Да ли је она спремна на такво преусмеравање својих привредних капацитета?

Напоследку, решење СРС за будућност Србије јесте – руска губернија (провинција). Ово решење подразумева заинтересованост Русије да Србија постане руска губернија и заинтересованост већине Срба да Србија постане тек једна управна област Русије. Ниједно није вероватно. Наиме, Русија би тешко могла бити заинтересована да због Србије улази у непријатељске односе са ЕУ. Великим силама су увек важнији односи са другим великим силама но са малим клијентима. Ако би Русија прихватила чланство Србије у Руској Федерацији, то би значило и прихватање обавезе да војно штити Србију. Није вероватно да би се Русија обавезивала на тако нешто, тим пре што има веома негативно искуство са Србијом и Српском током 1990-их када је вођство босанских Срба пркосило вољи како Милошевићеве Србије тако и Русије.

Српски клијент би, пак, сасвим сигурно био непослушан и сутра као што је био јуче, а на руске војнике у Србији не би гледао с одушевљењем. Он, заправо, не би схватао да више није независан, те да је само управна област Русије која слуша заповести из Москве. Интереси ове били би, разумљиво, увек испред интереса Београда.

Да ли је то оно што већина Срба жели? Извесно не. Према томе, овај предлог је крајње нереалан, а парадокс је да су га смислили они који се хвале својим национализмом. Чини се да

У Путиновим рукама, руски гас је оружје. Предмет расправе може бити

ГАСОМ НА БАЛКАН

само то, у кога је оно и из ког разлога у неком тренутку нациљано.

После подршке Украјинаца Јушченку, у њиховој прозападној „револуцији“ децембра 2004, украјински радијатори охлађени су већ у поноћ о Новој 2005. Москва је проценила да ће украјински грађани лакше променити компас, ако им се, присилним цвекотањем, „помогне“ да схвате да су залутали.

Све то исто снашло је потом и Грузију, због политичке „непослушности“ Сакашвилија. Међутим, рђаво по Грузине, током зиме остављени су и без струје. Русија се постарала и још раније купила кључни део грузијске електромреже. Касније је само окренула прекидач.

„Империја се обнавља, само на други начин“, рекао је поводом тог уносног пазара на Кавказу руски „електричар“ Чубајс.

Због противљења федерализацији Молдавије у корист (руски контролисаног) Придњестровља, Кишињев је добио висок рачун за гас. Али, последњи „кроше“ Вароњину, задат је ипак потпуном обуставом увоза молдавског вина и истеривањем из Русије свих тамо запослених Молдаваца.

Вино и зараде из Русије су главни приход сиромашне Молдавије. Вино је овог пута било напрасно „неисправно“, исто као што је изнебуха „утврђено“ и да радници немају боравишне дозволе.

Гасовод до Немачке (Северни поток) пружен је дном Балтика, у намери да се заобиђу балтичке земље и Пољска. Кроз Пољску пролази „совјетски“ гасовод за Немачку, Јамал. Политичка поента Северног потока је, међутим, у могућности да се гас западним државама пропусти и мимо Пољске, у случају да Москва некада примени притисак на Варшаву – и реши да „заврне“ Јамал.

Пропуштање гаса право Немачкој (и оданде, Холандији и Британији), има изразит геополитички контекст. Оно изражава покушај Москве да себи изабере за партнере „важније“ наспрам „мање важних“ партнера. Обично земље „старог Запада“, наспрнут новоприспелим. Затим, оне с којима се тобоже може говорити разумно, уместо „антируских ксенофоба“ (како се Јастржембски једанпут изразио о Пољској).

Европи од 27 чланица Русија заправо добацује поводе за раздор. Москва рачуна да ће, временом, тиме можда и поништити, или бар ублажити ефекат пребега источњака под кишобран Запада.

Јужни поток, провучен дном Црног мора до Бугарске, сличан је политички пројекат. Први уочљив циљ јесте да се Јужним потоком учини неисплативом инвестиција у Набуко, проводник којим би се

Европа напојила гасом независно од Русије, директно из Каспија. Тиме би се ЕУ могла осећати мало сигурнијом, у случају уцењивања. Али, Јужни поток има и далекосежнији циљ – да Русију убаца у борбу за „западни Балкан“, пре него што се Србија и остатак тог простора укључе у Европу и структурне Запада. „Пролаз Јужног потока кроз Србију“, тачније гасоводног цревуљка који би ушао још у Републику Српску, унутар БиХ (негде из Бугарске, с трасе огранка кроз Румунију и Мађарску према Аустрији, подробности се не објављују!), требало би да придода аргумент тврдњи да Србима није место у Европској унији (Запад је зло, уједињеност Европе је привремена!).

Усредсређена на простор, Москва очигледно запажа да збивања примичу српске актере критичном опредељењу, с вероватно дугорочним последицама. Стиче се утисак да Русија верује у јачање снага континуитета, на антизападном курсу Милошевића из 1989. Она жели да у правом тренутку придода њиховој политичкој тежини. Бар док не прође критична прилика „избора правца“ и не успостави се зависност – рецимо, руским преузимањем националног гасног монопола.

Реч је о покретању фигуре, у шаху на дуги рок. Заглибљеност САД у ратовима, премишљање демократске Европе у заокруживању и астрономске руске зараде од енергије, наводе Москву на заводљиву помисао да није можда баш све на континенту тако заувек изгубљено. Заувек не постоји.

Петар Поповић, Политика, 28.12.2007.

Русија: Косово и асиметричне перцепције

Чини се да је Косово архаична тема. Југословенско питање је било тема деведесетих година, док је косовско питање изгледало као један од оних сукоба што никада не јењава, али га међународна заједница не третира претерано озбиљно. О томе се прича, али никог није брига. Косово, међутим, изнова постаје веома озбиљно.

Сједињене Државе и Европа делују посвећено стварању независне државе Косово, тренутно српске покрајине. Србија се дакако томе противи, али, што је још важније, и Русија. Она се противила и првобитном сукобу, али је у том тренутку била одвећ слаба, те су њене жеље биле ирелевантне. Русија се сада противи независности Косова, а далеко је од државе која је била 1999. године и није за очекивати да ће то ћутке примити. Потенцијал Косова да се претвори у поприште тензије између Русије и Запада изнова га чини важним. Направимо стога критички осврт на поступке до тог тренутка.

Године 1999, НАТО, предвођен Сједињеним Државама, извео је бомбардовање у трајању од 60 дана, кампању усмерену против Југославије и њеног главног чиниоца, Србије. Повод је била оптужница у којој се каже да је Југославија покровитељ масовних убиства етничких Албанаца на Косову, као што је раније био случај са босанским Муслиманима. Кампања је имала за циљ да примора снаге југословенске војске на повлачење са Косова, истовремено омогућавајући НАТО снагама да га окупирају и потом руководе покрајином.

Две ствари су довеле до те акције. Прва је била бојазан да ће се на Косову поновити зверства која су Срби починили у Босни. Друго је било опште осећање које је преовладало деведесетих – да је примарни задатак међународне заједнице борба против непослушних држава чије понашање крши међународне норме. Другим речима, претпостављало се да, генерално, постоји међународни консензус о томе како би свет требало да изгледа, да су Сједињене Државе лидер тог међународног консензуса и да нема силе која би могла запретити Сједињеним Државама или јединству америчке визије. Биле су то само слабе, изоловане, неваљале државе са којима се требало изборити. Није постојао никакав реални ризик у вези са тим операцијама. Југославија је

била идентификована као једна од тих неваљалих држава. Сједињене Државе, без Уједињених нација али уз подршку већине европских земаља, избориле су се са тим.

Нема сумње да су Срби починили масовна зверства у Босни и да су Босанци и Хрвати исто то починили према Србима. Та зверства појавила су се у контексту југословенске експлозије након окончања хладног рата. Југославија је била део лука који је текао од Дунава до Хиндукуша, који је хладни рат замрзао. Муслимане је та линија поделила – једни су живели у бившем Совјетском Савезу, али је већина била са друге стране. Државу Југославију чинили су католици, православни хришћани и муслимани; она је била комунистичка, али антисовјетска и сарађивала је са Сједињеним Државама. То је била вештачка држава, коју су победници Првог светског рата наметнули бројним националностима, а њен поредак задржао бојно поље прикрито поделом моћи између Сједињених Држава и Совјетског Савеза након Другог светског рата. Када су се Совјети урушили, бојно поље је пало и Југославија је експлодирала, што је касније пратило остатак поменутог лука.

Стога је задатак НАТО мисије био да стабилизује западно окончање тог лука - Југославије. Стратегија је била укинута мултинационалну државу креирану након Првог светског рата и заменити је низом националних држава – попут Словеније и Македоније – изграђених око кохерентних националне целине. Сматрало се да ће то стабилизовати Југославију. Проблем са тим планом састојао се у томе што је свака национална држава задржала главне националне мањине, без обзира на покушаје поновног повлачења граница. Тако у Босни има Срба. Но, теорија је гласила да би мале државе, које претежно чини једна националност насупрм етничке разноврсности, могле одржати стабилност докле год постоји доминантна нација – што није био случај у Југославији, где није постојало централно национално груписање.

Тако је НАТО одлучио да преправи Балкан исто онолико колико је он био преправљан након Првог светског рата. НАТО и Сједињене Државе ухађени су у необичну интелектуалну замку. Са једне стране, постојао је апсолутни консензус око тога да су европске границе установљене након Другог светског рата неприкосновене. Да није било тако, Мађари из румунске Трансилваније могли су пожелети да се припоје Мађарској, турски делови Кипра Турској, Немачка је могла изнова заискати Шлезивију, а Северна Ирска пожелети да се отцепи од Уједињеног Краљевства. Могао је настати пакао, а један од начина на који је Европа то избегла након 1945. било је основно правило: нема промене граница.

Редизајнирање Југославије није се посматрало као промена граница. Напротив, оно је виђено као уклањање потпуно вештачке државе и ослобађање изворних нација у правцу стварања сопствених држава. Но, претпостављало се да историјске границе тих држава неће подлећи промени само због присуства других етничких група концентрисаних у региону. Тако је одбијена жеља босанских Срба за припајањем Србији, како због зверског понашања босанских Срба, тако и због тога што би то променило историјске границе Босне. Ако све ово сада помало делује као малтретирање, молим вас да се присетите кривице Запада деведесетих година. Све је било могуће, укључујући преправку земље јужних Словена, како гласи превод Југославије.

У свему томе Србија је виђена као проблем. Уместо да се Југославија посматра као генерално пропао пројекат, Србија је посматрана не толико као део тог неуспеха, већ као изворно шокантан актер, према коме се због његовог понашања треба понашати другачије него према осталима, посебно када је реч о Бошњацима. Када је изгледало да ће Срби поновити своја дела из Босне, овај пут против албанских муслимана 1999, Сједињене Државе и други НАТО савезници осетили су да морају интервенисати.

Размера зверстава на Косову никада се није ни приближила ономе што се десило у Босни, нити ономе што је Клинтонова администрација рекла да се дешавало пре и након рата. У једном тренутку је речено како је нестало на стотине хиљада људи, а касније да је њих 10000 убијено, те да су тела растворена у киселини. Анализе након рата никада нису откриле злодела у том реду величина. Али то није била поента. Кључно је било да су Сједињене Државе промениле став у постхладноратовски, а пошто

није било праве претње уперене против Сједињених Држава, примарна мисија њихове спољне политике била је борба против малих неваљалих држава, спречавање геноцида и преправка нестабилних региона. Људи су трагали за објашњењима за рат на Косову у силним и комплексним заверама. Чињеница је да је мотивација била комплексна мрежа домаће политичке забринутости и непатвореног веровања да се примарна мисија састоји у побољшању света.

Сједињене Државе су се са својим бригама око Косова избориле бомбардовањем у трајању од 60 дана с циљем да се југословенске снаге приморају да се повуку са Косова и омогуће НАТО снагама да у њега уђу. Југословенска влада, практично истовремено и српска, показала је изванредну издржљивост, те ваздушни напади нису били ни приближно ефектни како су се ваздушне снаге надале. Сједињеним Државама била је неопходна тактика за излазак из рата. Ту су се појавили Руси.

Русија је била слаба и неефикасна, али једини велики српски савезник. Сједињене Државе понукале су Русе да иницирају дипломатске контакте и убеде Србе како је њихова позиција изолована и безнадежна. Мамац, такоређи шаргарепу, представљао је престанак Сједињених Држава да руске мировне трупе учествују у мисији на Косову. То је за Србе било круцијално, пошто се чинило да пружа гаранцију интересима Србије на Косову, као и правима Срба који тамо живе. Договор који су испосредовали Руси изискивао је повлачење српске војске са Косова и улазак здружених НАТО и руских трупа, са Русима као гарантима да ће Косово остати део Србије.

То је окончало рат, али Русима никада није дозвољено – а камо ли да су охрабривани – да преузму своју улогу у Србији. Руси су били искључени из косовских снага (КФОР), процеса доношења одлука и били су изоловани од главних снага НАТО-а. Када су руске трупе преузеле контролу над приштинским аеродромом на крају рата, биле су опкољене НАТО трупама.

НАТО и Сједињене Државе заправо су прекршиле дату реч у договору са Русијом. Руски председник Борис Јељцин и руско министарство иностраних послова поклекли су пред том чињеницом, остављајући руску војску – која је наредила интервенцију на Косову – у процепу. Године 1999. то одиста није био ризичан потез Запада. Руси нису били у позицији да реагују.

У коликом је степену Јељциново понижење на Косову довело до успона Владимира Путина није схваћено у потпуности. Путин је представљао фракцију у обавештајно-војној заједници која је Косово третирао као последњу сламку спаса. Било је, разуме се, и других важних фактора који су довели до Путиновог успона, али значајан фактор била је руска перцепција да су је Сједињене Државе прешле два пута чином врхунског презира. Путин је ушао у председнички кабинет посвећен задатку да изнова придобије руски интелектуални утицај након Јељцинове инертности.

Данашња одлука Сједињених Држава и неких европских земаља да Косову гарантују независност, мора се посматрати у том контексту. Прво, то је једини случај у Југославији где треба мењати границе због присуства мањине. Друго, тиме се наставља политика редизајнирања Југославије. Треће, без мандата било УН или НАТО-а, наставља се акција коју подржавају независне нације – укључујући Сједињене Државе и Немачку. Најзад, она се супротставља свим жељама Русије.

Последња тачка је критична. Руси су очигледно забринути да ће то отворити врата даљем прекрајању граница, утирући пут – примера ради – суверенитету чеченског покрета за независност. Но, то није стварни проблем. Право кључно питање лежи у томе што је Србија руски савезник и што Руси не желе да дође до независности Косова. Са Путинове тачке гледишта, он је дошао на власт зато што Запад једноставно није хтео да узме за озбиљно руске жеље. Уколико се понови парада равнодушности, сам ауторитет Владимира Путина могао би бити озбиљно пољуљан.

Путин изнова гради сферу руског утицаја у бившем Совјетском Савезу. Са Белорусима се виђа по питању реинтеграције. Упорозова Украјину да не флертује са чланством у НАТО-у. Поново потврђује руску моћ на Кавказу и у централној Азији. Његов лајтмотив је једноставан: Русија је близу и јака је; НАТО је далеко и слаб је. Покушава да дефинише руску моћ у региону. Иако је Косово, руку на срце, периферно за регион о коме је реч, уколико ни једна европска сила није вољна да отворено изазове

руске трупе на Косову, онда ће Русија успети у представљању НАТО-а као слабе и непоуздане силе.

Уколико Сједињене Државе и неке европске силе могу креирати независно Косово не обазирјући се на руске жеље, Путинов престиж у Русији и психолошки темељи његове грандиозне стратегије, претрпеће огоман ударац. Ако се Косову гарантује независност изван контекста УН, где Русија има право вета, она ће се суочити са истом оном кризом која је снашла Јељцина. Уколико понови Јељцинову капитулацију, суочиће се са озбиљним последицама. Путин и Руси више пута су упозорили да неће прихватити независност Косова и да би такав чин одвео у кризу коју би било немогуће контролисати. Чини се да су умешане западне силе то до сада одбијале. По нашем мишљењу, не би требало. Није толико реч о томе шта Путин жели, колико о последицама његовог недељања. Он себи не може допустити да се повинује. Створиће кризу.

Путин има два оруђа. Једно је економско. Природни гас који тече ка Европи, особито ка Немачкој, представља кључну ствар за Европљане. Путин има позамашну ратну касу – уштеђевину од високих цена енергената. Он може да поживи без извоза дуже него што Немци могу без увоза. Предпоставља се да не би спровео у дело такво ускраћивање. Та претпоставка не узима у обзир колико је Русима важно питање Косова.

Друга опција је оно што бисмо могли назвати „благом војном“ опцијом. Претпоставимо да би Путин послао трупе, батаљон или два, авионом за Београд, натоварио их у камионе и послао у правцу Приштине, тврдећи како је то према споразуму из 1999. руско право. Предпоставимо да би у Београд био послат и ескадрон руског ваздухопловства. Руски морнарички ескадрон, укључујући и носач авиона адмирала Кузњецова, већ се налази на путу за Медитеран. То очевидно није сила која би могла наудити НАТО-у. Но, да ли би, примера ради, Немци били спремни да отворе ватру на те трупе?

Уколико се то деси, за Русију и Запад постоје друге интересне сфере где би Русија могла демонстрирати одлучујућу војну силу, попут балтичких држава. Ако би руске трупе ушле у Балтик, да ли би НАТО похитао са појачањима у том правцу и ушао у борбу са њима? Блага војна претња Русије на Косову лежи у томе што би било каква тамошња акција могла довести до руске реакције негде другде.

При редифинисању Балкана увек се претпостављало да нема неке шире геополитичке цене умешане у то. Давање независности Косову довело би Русију у ситуацију у којој се, по њеном мишљењу, њени фундаментални интереси налазе пред изазовом. Чак и ако Запад не види зашто би то требало да буде случај, Руси су јасно ставили до знања да је тако – и дали изјаве које их суштински обавезују да реагују, или их приморавају да прихвате понижење. Прекрајање региона где ризик не постоји је једно; друго је редифинисати регион када постоји суштински ризик.

По нашем мишљењу, Руси би заправо поздравили кризу. Путин жели да покаже како је Русија већа сила. То би утицало на мишљење дилџем бившег Совјетског Савеза, истовремено отржењујући и источни део централне Европе – а особито Пољску. Конфронтирају се са Западом као једнаким и притерати га у угао јесте управо оно што би он желео. Ми сматрамо да ће се Путин докопати косовског питања не зато што је оно вредно, нити због њега самог, већ зато што му оно даје платформу за напредак његове стратешке политике.

Немци немају ни ресурсе нити апетите за ту врсту кризе. Американци, заглибљени у исламском свету, тешко да су у позицији да се баве кризом око Косова. Руско становништво је да се Запад уопште није осврнуо на своју политику на Балкану од 1999. и да није схватио како се геополитичка ситуација по том питању променила. Нити су, по нашем мишљењу, Вашингтон или Берлин схватили да је конфронтација управо оно што Руси траже.

Очекујемо да Запад изнова одложи независност и да настави да је одлаже. Међутим, Албанци би могли да притисну читаву ствар једностраним проглашењем независности. Руси би заправо били одушевљени тим призором. Но, ево основне чињенице: за Сједињене Државе и њене савезнике, Косово је споредно питање од споредног значаја. За Русе, оно је и црвено дугме и стратешка прилика. Руси овај пут неће посрнути. А кризе се састоје од асиметричних перцепција.

“ГДЕ СЕ УМНОЖИ ГРЕХ, ПРЕИЗОБИЛУЈЕ БЛАГОДАТ”**ЗА ДЕЦУ УТРОБЕ МОЈЕ МОЛИМ ТЕ ТЕСНО МИ ЈЕ ОДАСВУД***Краљица Јелена*

Добри даваоче светлости Христe, просве-титeљу оних који су помрачени грехом и обратитeљу преварених, бесконачно сло-во, просвети и очисти мене грешну и страстима омрачену и сву поцрнелу - да ме осудио не би у дан страшнога Ти доласка у најнижим крајевима земље.

Ево мртва сам пре моје смрти, и пре бес-коначне муке сама себи мучим очајањем својим. Која ће ме реч избавити у дан страшнога Твога доласка, не имајући да Ти принесем добра дела? Зато пошаљи светлост Твоју и истину Твоју и просвети ми очи срца, да љубављу срца гледам красоте Твоје.

И ка овоме додајем и молим Ти се: колико је деце утробе моје, који су моји синови и слуге Твоје, и синови робиње Твоје, и за њих молим Те, Владико Господе, утврди их у страху од Тебе, да се боје Твога светога имена, и да у свему чине вољу Твоју.

УГАСИХ СВЕТИЛНИК ДУШЕ СВОЈЕ

Јаој мени грешној како погубих време кајања и не знам шта да чиним. Тешко мени јер, задремавши тешким сном, угасих светилник душе своје, јер не знам кад ће доћи глас Господњи који каже: Ево женик, ево се дворана свадбена отвара, и женик Христос зове говорећи: Приђите благословени Оца мога.

Овај слатки глас слушајући, они који су Богу послужили у овом сујетном животу са радошћу ће се пожурити у живот вечни. А шта ћу ја јадна учинити? Где ли ћу сакрити множину својих грехова?

Стазу спасења не налазим нигде. Стога Ти, Царе векова, бесмртни Господе, који хоћеш да се сви спасу, даруј и мени недостојној начин да се пре смрти Теби покајем. Мени је довољно ако и два дана будем робиња Теби, Владици моме Христу, и дух свој ти предам не постав робиња бесовима и греху. Јер ево сунце излази на тврди своје, хотећи осветлити васељену, а ја грешна не чекам да Те видим где залазиш, јер боље би ми било да се нисам ни родила.

Свако дисање и свако створење слави Те, Господе, а ја једина заборавих да славим име Твоје. Шта да чиним? Зато обраћам се и молим Те: НЕ одврати лица Твога од мене, и не затвори ми срце човекољубља Твојега, да се и до последњег даха свога клањам и прослављам свето и великолепно име Твоје.

Ох, осуда савести моје и очајање грехова мојих веома смућују душу моју, и немам никакве наде на спасење. Јер гресима упропастих душу своју и у нечистоти безакоња удавих свој ум, и у дубини глиба огрезе тело моје, и нема ми уздицања. Али слушам списе светих књига како нас обраћају на покајање и говоре: Сваки који пада у очајање, веома бива роб сотони. Јер јаце је Твоје човекољубље, Господе, од множине безакоња људских. Божанствени Павле каже: Где се умножи грех, преизобилује благодат.

И шта да чиним ја грешна, пуна стида? Јер покри срамота лице моје и тесно ми је одасвуд. Јаој мени, одакле ћу почети оплакивати своја љута безакоња, која се не могу лако исповедити? Због чега прво да заплачем? Због чега да застењем и због чега да заридам? Због множине грехова или због одлућења од Бога?

Помисли душо, шта ће те срести после изласка твога од тела! Ево ти се спремају разне муке, анђели љути и немилостиви хоће да те ухвате. Пожри сада и узазови ка Господу Богу говорећи: Ја сам земља и пепео. И реци, црв сам, а не човек.

Молим Те доброга, не презри мене, но пази на моју помоћ. Господе Боже спасења мога, који дајеш милост ономе који Те моли, даруј ми време обраћења.

Молитве Св. Краљице Јелене (Анжујске)

Манастир Градац (13. в.), задужбина краљице Јелене

Срећне Божићне и Новогодишње празнике жели Вам

ГЛАС КОСОВА И МЕТОХИЈЕ - БЕОГРАД

са сверадосним поздравом,

МИР БОЖЈИ! - ХРИСТОС СЕ РОДИ!

СРЕЋНА НОВА 2008.г.!

ГЛАСНИК

Косова и Метохије

Главни и одговорни уредник: г. Бранислав Скробоња. Уређивачки одбор: Протосинђел Сава (Јањић), Јеромонах Василије (Делић) и Јереј г. Срђан Јаблановић. Технички уредник: г. Зоран Ђурчанин.

Адреса редакције: Македонска 25/III, 11000 Београд, тел. 0638604581

Тираж 1500

Штампа: "Флеш", Земун

E-mail: kerp@eunet.yu, www.glaskim.co.yu, www.kosovo.net

Бесплатан примерак

e-mail: fles@eunet.yu